

Sanna Antikainen ps

Kirjallinen kysymys terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön kehittämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Helsingin Sanomat julkaisi lauantaina 16.1.2021 uutisen, jonka mukaan Suomessa ei ole kahden viime vuoden aikana avattu lainkaan terrorismia koskevia rikostutkintoja. Uutisen mukaan valtakunnansyyttäjän toimiston ja suojelupoliisin välillä vallitsee erimielisyyttä terrorismitutkinnoista ja tutkintakynnyksen ylittymisestä. Uutisessa kerrotaan, että valtakunnansyyttäjän mielestä ennen lainsäädännön uusia kiristämisiä tulisi tehdä kattava selvitys siitä, onko Suomen lainsäädäntö jotenkin pielessä siten, että aitoja terrorismirikoksia jää tutkimatta. Samaan aikaan valtakunnansyyttäjä on terrorismin torjunnan sijasta julkisuudessa esillä olleiden tietojen perusteella keskittynyt lähinnä vihapuheen torjuntaan ja käyttää huomattavan määrän tutkintaresursseja keksiäkseen perusteita syyttää muun muassa edustaja Päivi Räsästä kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Uutisessa haastatellun suojelupoliisin päällikön Antti Pelttarin mukaan Suomen terrorismilainsäädäntö on jäänyt jälkeen muista EU-maista. Hänen mukaansa rikosvastuu terrorismiasioissa ei toteudu, ja suurin syy siihen on lainsäädäntö: Suomi on ainoa vierastaistelijailmiön laajemmin koskettava valtio, jossa yhtään Syyriaan matkustanutta ei ole tuomittu terrorismirikoksesta. Esimerkiksi Norjassa tuomioita terrorismirikoksista on annettu useita, pääosin terroristijärjestöön kuulumisesta. Suomesta suojelupoliisin arvion mukaan Syyrian ja Irakin konfliktialueille on lähtenyt vähintään 80 henkilöä.

Suomessa kynnys terroristisen tarkoituksen näyttämiseksi on kuitenkin noussut käytännössä erittäin korkeaksi, erityisesti verrattuna valtakunnansyyttäjän intoon käynnistää poliitikkoja kohtaan ajojahteja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan. Vastaavasti Suomeen palannut vierastaistelija tuomittiin toisessa EU-maassa neljän vuoden vankeusrangaistukseen teosta, joka oli Suomenkin viranomaisilla tiedossa, mutta joka ei johtanut Suomessa toimenpiteisiin. Toisessa tapauksessa Syyriasta Suomeen palannut mies tuomittiin neljän vuoden vankeusrangaistukseen terroristijärjestön toimintaan osallistumisesta vasta hänen matkustettuaan Tanskaan.

Keskeinen ongelma Suomen terrorismilainsäädännössä on uutisen perusteella se, että Suomessa terrorismirikosten tunnusmerkistöt on laadittu sellaisiksi, etteivät ne täyty käytännössä ikinä, ellei kyse ole Suomessa tehdystä terrori-iskusta. Esimerkiksi terroristijärjestön aseelliseen koulutukseen osallistuminen tai edes kouluttajana toimiminen ei riitä, ellei pystytä osoittamaan yksittäistä, yksilöitävissä olevaa tekoa, jonka tekemiseksi koulutusta on annettu. Onkin selvää, ettei Suomen terrorismilainsäädäntö vastaa tarkoitustaan, mikäli terroristeja ei saada tuomittua tai

Kirjallinen kysymys KK 1011/2020 vp

edes syytteeseen Suomessa, mutta heidät voidaan tuomita toisissa EU-maissa samoista teoista saman näytön perusteella vankeusrangaistuksiin. Suomen terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön puutteet ja haluttomuus korjata lainsäädäntöä yleiseurooppalaiselle tasolle muodostavat vetovoimatekijän terroristeille Suomeen, koska muista EU-maista poiketen heitä ei saada täällä vastuuseen teoistaan ja tuomittua.

Rikoslain 34 a luvun 6 §:ssä on määritelty terroristinen tarkoitus sinänsä riittävällä tasolla. Keskeinen ongelma kuitenkin on se, että rikoslain 34 a luvun 2—4, 4 a—4 c, 5 ja 5 a—5 c §:ssä viitataan keskeisiltä osin 1—1 a ja 2 §:ssä tarkoitettuihin yksittäisiin rikoksiin eikä 6 §:ssä määriteltyyn terroristisessa tarkoituksessa harjoitettuun toimintaan. Mikäli viittaukset muutettaisiin siten, että yksilöityjen rikosten sijasta 6 §:n mukaiseen terroristisessa tarkoituksessa harjoitetun toiminnan valmistelu, johtaminen, edistäminen, koulutuksen antaminen ja kouluttautuminen, värväys ja rahoittaminen sekä tähän tähtäävä matkustaminen ja sen edistäminen kriminalisoitaisiin, terrorismirikosten tutkinta helpottuisi merkittävästi ja lainsäädäntö vastaisi paremmin yleiseurooppalaista tasoa.

On selvää, että nykyiset tunnusmerkit ovat sellaisia, ettei niiden pohjalta ole mahdollista tuomita käytännössä ketään Suomessa, koska yksityiskohtaisen näytön saaminen yksittäisistä, osana laajempaan terroristiseen toimintaan kohdistuvista rikoksista konfliktialueilla on käytännössä mahdotonta. Tästä huolimatta Suomi on kuitenkin pyrkinyt tuomaan al-Holin leirillä olleita, Suomesta konfliktialueille omasta vapaasta tahdostaan lähteneitä naisia aktiivisesti takaisin Suomeen, vaikka parhaat mahdollisuudet heidän tekojensa tutkimiseen sekä niistä tuomitsemiseen olisivat konfliktialueiden viranomaisilla. Heidän tekojaan on järjestelmällisesti vähätelty, ja heistä on julkisuudessa puhuttu taistelijoiden puolisoina, vaikka on yleisesti tiedossa, että myös naiset ovat osallistuneet aseelliseen toimintaan sekä siviiliväestön orjuuttamiseen kalifaatin hallussa olevilla alueilla.

Aikaisemminkin niissä tapauksissa, kun Suomeen paennutta henkilöä on haluttu syyttää vakavista sotarikoksista lähtömaassa, Suomi on henkilön tuomittavaksi luovuttamisen sijasta saattanut esimerkiksi järjestää oikeudenkäynnin Suomessa, vaikka sen enempää Suomi kuin kyseessä oleva henkilökään ei liity tehtyihin rikoksiin millään tavalla. Suomesta välittyy ulkomaille mielikuva maana, joka arvostaa terroristien ja sotarikollisten oikeudet korkeammalle kuin heidän uhrien sa oikeuden saada oikeutta ja syylliset vastuuseen teoistaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Ottaako hallitus terrorismilainsäädäntöön liittyvät ongelmat vakavasti ja aikooko se muuttaa terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön vastaamaan esimerkiksi Tanskassa ja Norjassa käytössä olevaa lainsäädäntöä, jotta terroristijärjestöjen toimintaan osallistuneet henkilöt on mahdollista tuomita myös Suomessa,

aikooko hallitus laatia valtakunnansyyttäjänkin mainitseman kattavan selvityksen siitä, onko Suomen lainsäädäntö jotenkin pielessä siten, että aitoja terrorismirikoksia jää tutkimatta, erityisesti kun otetaan huomioon konfliktialueilta Suomeen palanneiden henkilöiden toisissa EU-maissa teoistaan saamat tuomiot,

Kirjallinen kysymys KK 1011/2020 vp

pyrkiikö hallitus aktiivisesti selvittämään, ovatko al-Holin leiriltä Suomeen palanneet naiset syyllistyneet terrorismi- tai muihin rikoksiin konfliktialueilla oleskelunsa aikana ja saattamaan heidät vastuuseen teoistaan ja

onko hallitus valmis uudistamaan rikoslain 34 a luvun tunnusmerkistöt yleisemminkin siten, että osallistuminen terroristisessa tarkoituksessa harjoitettuun toimintaan kriminalisoidaan ilman, että terroristisen toiminnan edellytetään tähtäävän tiettyyn, yksilöityyn tekkoon, jonka osoittaminen on käytännössä osoittautunut mahdottomaksi?

Helsingissä 18.1.2021

Sanna Antikainen ps